REGIONAAL ARCHIEF
ZUID-UTRECHT

Jaarbericht 2020

Bezoekadres
Karel de Grotestraat 30
3962 CL in Wijk bij Duurstede
Postadres
Regionaal Archief Zuid-Utrecht
Postbus 64 3960 BB Wijk bij Duurstede

Telefoon: 088 5300 170
E-mail: info@razu.nl

Colofon
Digitale publicatie van het Regionaal Archief Zuid-Utrecht (voorheen: Regionaal Historisch Centrum Zuidoost Utrecht) te Wijk bij Duurstede, april 2021
Tekst
Ria van der Eerden-Vonk, met medewerkering van Wietse Bakker en Herman Postema
Vormgeving
Wietse Bakker en Winfried Leeman
Afbeeldingen
De meeste foto's zijn gemaakt door: Hans Dirksen en Winfried Leeman. Daarnaast zijn er enkele afbeeldingen van: Ria van der Eerden, DitisWijk, Ingenieursbureau Mabeg, Lucas Oosterwijk, Maike Woldrink en n.n.

Afbeelding voorzijde:
Deel van de tekst en vier zegels van een charter uit 1557 in het Weeskamerarchief Wijk bij Duurstede (archiefnr. 76, inv.nr. 19-9). Dit is een van de vele charters uit de collectie van het RAZU die vrijwilliger Winfried Leeman in 2020 fotografeerde. Samen met een transcriptie van de teksten worden de scans sinds eind 2019 online gezet. De beschrijvingen van de zegels volgen later

Inhoud

3 **Het RAZU in 2020: inleiding**

5 **De collectie online: archieven, beeldmateriaal & boeken**

7 **Aanwinsten: archieven, beeldmateriaal en overig**

10 **Collectiebeheer en -behoud: inventarisatie, depot-beheer & materiële zorg**

13 **Toezicht en advisering**

16 **Cultuureducatie en dienstverlening**

18 **Kerncijfers, bestuur, medewerkers en vrijwilligers**

Het RAZU in 2020: Inleiding

Het Regionaal Archief Zuid-Utrecht (RAZU) is het geheugen van de gemeenten Bunnik, Houten, Rhenen, Utrechtse Heuvelrug, Vijfheerenlanden en Wijk bij Duurstede. De archiefdienst heeft een wettelijke taak op het gebied van beheer, beschikbaarstelling en toezicht. Daarnaast is er een faciliterende taak als kennis- en informatiecentrum voor de lokale en regionale geschiedenis. We hebben een jaarlijks groeiende collectie in huis die een betrouwbaar en representatief beeld geeft van de geschiedenis van de regio en het handelen van de aangesloten overheidsorganen.

Dit jaarverslag vertelt over de belangrijkste wapenfeiten in 2020. De toetreding van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden tot de gemeenschappelijke regeling zorgde voor een nieuwe naam, voor extra werk en voor nieuwe medewerkers. Alle functies zijn opnieuw beschreven en er konden vooral jonge mensen worden aangetrokken. Met Vijfheerenlanden is een prestatieovereenkomst gesloten om in tien jaar tijd de archiefachterstanden weg te werken.

Sinds 16 maart was ook het RAZU in de ban van de coronacrisis. Het grootst waren de gevolgen voor de dienstverlening via de studiezaal en voor onze vrijwilligers. Bovendien moest voor de viering van 75 jaar vrijheid een andere vorm worden gekozen. De nieuwe website bewees daarbij prima diensten en werd goed gebruikt.

Omdat onze fysieke archiefbewaarplaats een digitale evenknie moet krijgen in het e-depot, startten we in 2020 een tweejarig proefproject samen met twee van de zes gemeenten. Er is uitgebreid getest met de opname van zaak- en bouwdossiers. In 2021 wordt de e-depotpilot voortgezet en afgerond met een eindrapport.

Sinds eind september 2020 was het RAZU betrokken bij een datalek. Een onderzoeker had een grote hoeveelheid fotokopieën van archiefstukken bij het oud papier gezet. Hoewel het om openbare stukken ging, zaten er ook gegevens van nog levende personen bij. Samen met de gemeente Wijk bij Duurstede liet het RAZU onderzoeken wat er mis was gegaan en vooral hoe dat voortaan te voorkomen.

Medewerkers van Vijfheerenlanden en van het RAZU tijdens de feestelijke aftrap van de archiefsamenwerking op 27 februari 2020 in het gemeentehuis in Leerdam

Van de vele vrijwilligers die tot aan de coronacrisis op kantoor voor het RAZU werkten, bleef in 2020 maar een enkeling op locatie over, zoals Ad van Bemmel

Collage van een deel van de charters en zegels uit het archief van het Ewoud en Elisabeth Gasthuis in Wijk bij Duurstede, die Winfried Leeman in 2020 in het kader van het meerjarige charterproject fotografeerde

De collectie online: archieven, beeldmateriaal & boeken

Op 1 februari 2020 is de nieuwe website van het RAZU met het webadres www.razu.nl opgeleverd. De site is veel moderner en toegankelijker dan de oude. De centrale zoekfunctionaliteit biedt bezoekers direct de mogelijkheid om in alle onderdelen van de collectie te zoeken.
Het overzetten van de digitale afbeeldingen met hun catalogi en de gedigitaliseerde kranten uit Atlantis van Deventit naar MAIS-Flexis van DE REE Archiefsystemen kostte nog wel enige tijd en geld. Bezoekers krijgen nu echter onze hele (digitaal toegankelijke) collectie op dezelfde manier te zien en structureel is dit ook goedkoper.
De oude website (www.rhczuidoostutrecht.nl) blijft nog even draaien in verband met de migratie van de nadere toegangen. Daar is in 2020 veel energie in gestoken door medewerkers en vrijwilligers, zodat aan het eind van het jaar ongeveer de helft van alle regesten en transcripties was overgezet naar de nieuwe site.

Archieven
Er kwamen vorig jaar maar liefst 51 nieuwe toegangen online beschikbaar (waarvan 36 van rechtsvoorgangers van de gemeente Vijfheerenlanden) en 16 gewijzigde toegangen. Dit is 11% van het totaal aantal van 606 gepubliceerde toegangen.
Daarnaast verschenen er 164 nieuwe nadere toegangen (indexen, regesten en transcripties), deels vergezeld van scans van de originele documenten. Het grootse deel betrof de charters. Eind 2019 is het RAZU begonnen met een meerjarenproject waarbij alle circa 2.000 charters met hun zegels worden gefotografeerd en getranscribeerd.

Ruim 3.000 scans van vooral charters zijn in 2020 toegevoegd, waardoor het totaal op 48.598 scans kwam. Daarmee zijn 25 overheidsarchieven, 21 particuliere archieven en drie documentatiecollecties voorzien van scans.

Beeldmateriaal & boeken
Aan de beeldbank zijn 3.575 afbeeldingen van Houten en Rhenen toegevoegd, waardoor het totaal aantal gepubliceerde digitale beelden eind 2020 op 35.206 uitkwam. Hiervan zijn enkele honderden auteursrechtelijk afgeschermd.

De digitale bibliotheekcatalogus is vorig jaar met 137 titels aangevuld, zodat de teller op 10.584 boeken en tijdschriftenseries kwam.

Vormgever Peter Koch in de archiefbewaarplaats van het RAZU met zijn nieuwe boek waarin 50 jaar tekeningen over Houten en enkele originelen tekeningen, die zich in de Topografisch-Historische Atlas Houten, Schalkwijk en Tull en 't Waal (353) bevinden en in de beeldbank zijn gepubliceerd

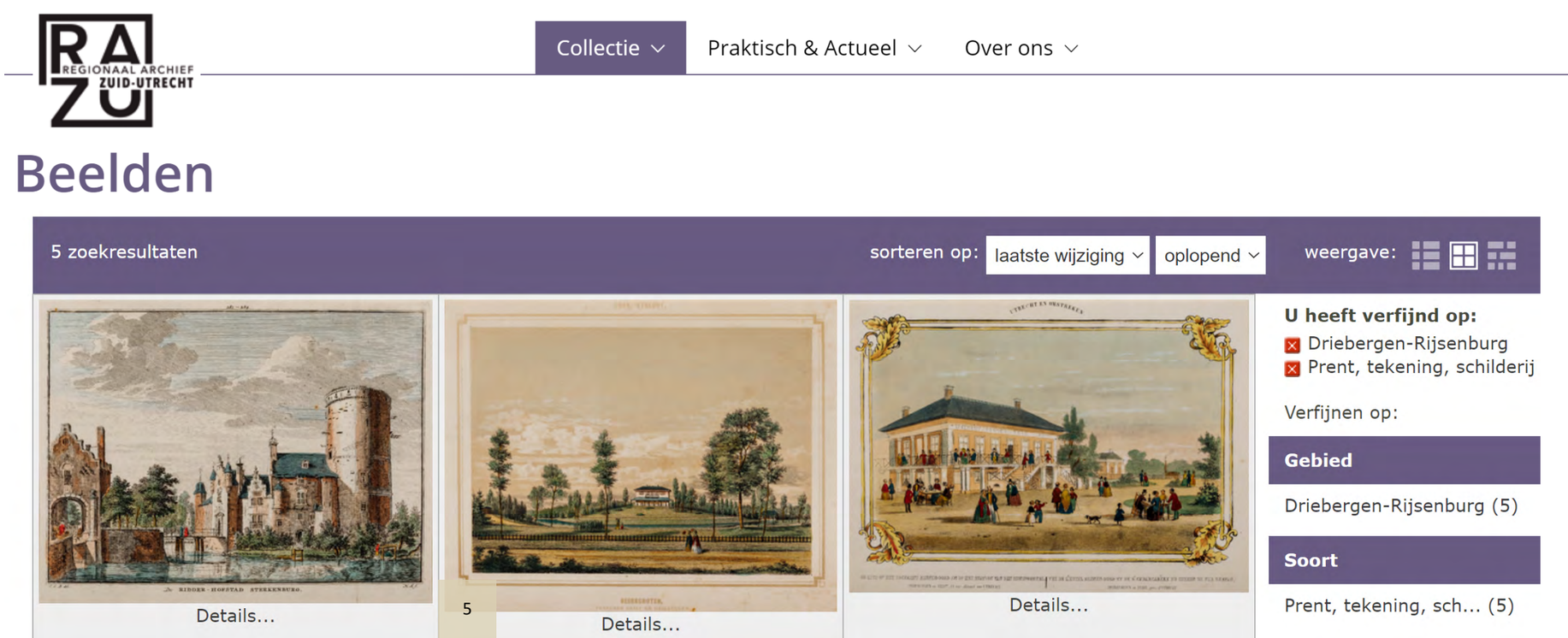

Als regionale archiefdienst proberen wij de ingrijpende maatschappelijke gevolgen van de coronacrisis sinds de uitbraak in maart 2020 voor zover mogelijk in beeld en woord vast te leggen

Aanwinsten: archieven, beeldmateriaal en overig

Archieven
Het RAZU verwerft interessante archieven en collecties van particuliere organisaties en personen om ze goed te bewaren en aan het publiek ter beschikking te stellen. Vanwege de coronabeperkingen zijn niet alle acquisities uitgevoerd of afgerond.
In 2020 is circa 32 strekkende meter aan dergelijke niet-overheidsstukken geschonken of langdurig in bruikleen gegeven. Daarbij waren negen geheel nieuwe archieven en collecties: het archief van de Wereldwinkel Doorn (1973-2019), de Collectie C. van de Brug uit Bunnik (ca. 1900-2020), de afdeling Langbroek van de Christelijk Nationale Werkmansbond (1913-1939), Woonzorgcentrum De Ridderhof in Amerongen (1961-ca. 2015), de Stichting Jan Blanken Vianen (2018), de Kasteeltoren Vuylcop (1969-1999), de Classis Zeist van de Protestantse Kerk Nederland (2004-2018), de Gereformeerde kerk van Bunnik en Odijk (1944-2010) en de Sportvereniging RAP te Driebergen-Rijsenburg (1951-2020).
Daarnaast kregen we aanvullingen op vijftien al aanwezige bestanden. Het belangrijkste waren de toevoegingen aan een zestal protestantse kerkarchieven van Bunnik en Vechten, Cothen, Driebergen-Rijsenburg, Langbroek, Maarn-Maarsbergen en Oosterwijk. Bovendien kon het archief van het Oude Mannen- en Vrouwenhuis te Vianen uit de periode 1644-1991 worden gecompleteerd dankzij de oud-rentmeester.
Ook zijn weer interessante losse stukken over de hele regio aan de Collectie Losse Aanwinsten toegevoegd. Daarbij waren een Liber amicorum uit 1979 voor vertrekkend burgemeester F.R.M. Meltzer van Bunnik, enkele voorwerpen van de Wijkse gemeentesecretaris A.C. van Kerkhof uit 1958 en 1968 en oorlogsverslagen van het Bunnikse verzet.

De aanwas aan overheidsarchief bedroeg 20 meter. Daarbij was het bestuursarchief van Hei- en Boeicop uit de periode 1939-1985, notarieel archief van Driebergen en Vianen uit 1925-1935 en enkele aanvullingen op de gemeentelijke archieven uit Rhenen en Vijfheerenlanden.

Beeldmateriaal
De collectie beeldmateriaal van het RAZU bevat zowel fysieke als digitale afbeeldingen, en zowel stilstaand als bewegend beeld.
Het geheel is zoveel mogelijk verdeeld over Topografisch-Historische Atlassen (THA's) per

Drie aanwinsten uit 2020. Scriba J. Balk bracht een aanvulling op het archief van de NH Gemeente Oosterwijk (567), uit Friesland kwam een afgedwaald register uit de jaren 1614-1721 voor het archief van het Gerechtsbestuur Hagestein (419) en over de Kasteeltoren Vuylcop kwam een recent nieuw archief (408)

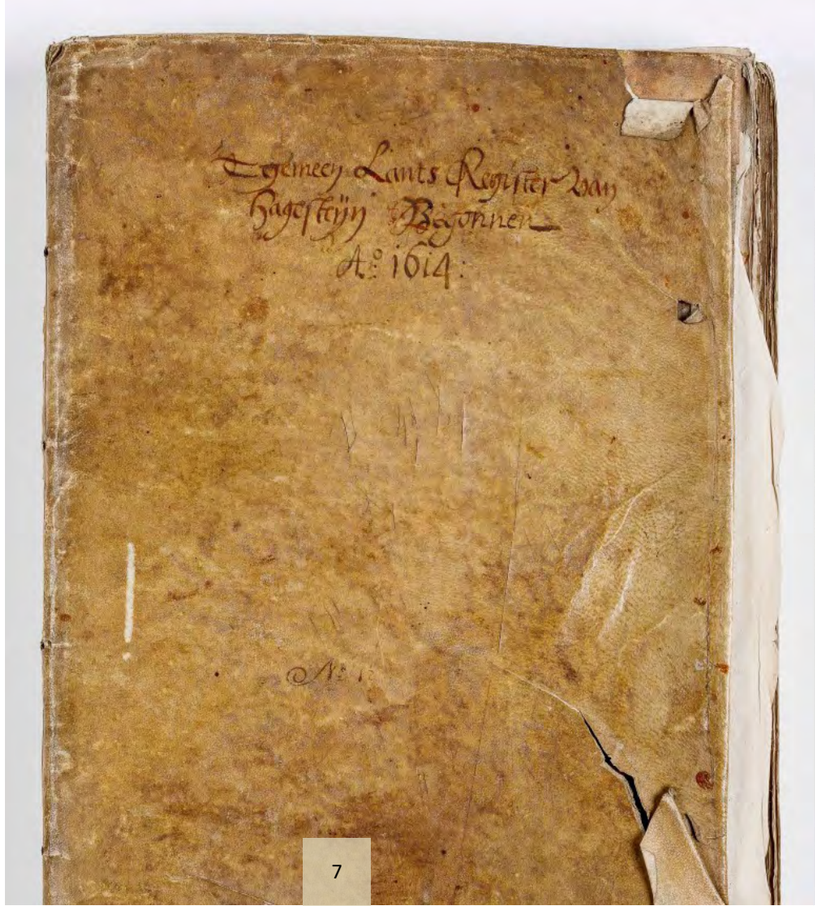

plaats of gemeente.

In 2020 zijn 1289 beelden over en uit de hele regio ontvangen. Vooral foto's en prentbriefkaarten, maar ook affiches, kaarten, prenten, tekeningen, films en kalenders. Bijzonder waren de schenking van een grote prentbriefkaarten- en fotocollectie van Bunnik en omgeving[1] en van een album met 118 foto's uit 1963-1964 van de bouw van een nieuwe brug over de Kromme Rijn in Bunnik.

Onze twee vaste fotografen, Hans Dirksen en Winfried Leeman, leverden in 2020 samen 944 foto's aan. Een deel daarvan laat de gevolgen van de coronamaatregelen zien in het dagelijkse leven op straat, markt en school en voor de weinige evenementen die wel doorgang vonden, zoals Koningsdag, de dodenherdenking op 4 mei en de kermis. Daarnaast waren er foto's van het bezoek van enkele ooggetuigen van de bevrijding aan de tentoonstelling Jong en Bevrijd in het Stadsmuseum Rhenen en van bouwhistorisch interessante onderdelen in enkele panden in de binnenstad van Wijk bij Duurstede die werden gerestaureerd.

Overig
Aan de bibliotheek zijn door schenking en aankoop 137 nieuwe titels toegevoegd. Daarbij waren veel publicaties over Leerdam. Bovendien kwamen er enkele tientallen aanvullingen op de documentatiecollecties Algemeen, Cothen, Houten, Rhenen en Vianen.

De gevolgen van de coronapandemie voor het middelbaar onderwijs in Houten, de dienstverlening op de studiezaal van het RAZU en voor de ambulante vishandel in Wijk bij Duurstede

1 Het gaat om vele honderden waardevolle prentbriefkaarten en foto's die de heer C. van de Brug uit Bunnik tijdens zijn leven heeft verzameld en aan het RAZU geschonken. De afbeeldingen zijn niet in de THA Bunnik (84) ondergebracht, maar vormen een aparte Collectie C. van de Brug (70), omdat er ook andere documenten bij zitten. Ze zijn niet meegeteld bij het aantal van 1289 verworven beelden in 2020, maar zullen tezijnertijd zeker in de beeldbank worden opgenomen

De gemeente Bunnik schonk een album met ruim 100 foto's van de sloop van de oude brug en de bouw van een nieuwe brug over de Kromme Rijn bij de Tolhuislaan in Bunnik in 1963-1964 naar een ontwerp van Ingenieursbureau Mabeg

Collectiebeheer en -behoud: inventarisatie, depotbeheer & materiële zorg

Inventarisatie
Voor de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden zijn in dit eerste jaar van hun aansluiting bij het RAZU 19 overheidsarchieven uit de jaren 1442-2009 geïnventariseerd. De twee grootste waren het archief van het Stadsbestuur Ameide (1442-1811) en van het Gemeentebestuur Tienhoven (1931-1985). De inventaris op het archief van het Gemeentebestuur Driebergen-Rijsenburg (1931-2005; 191 strekkende meter) is aanzienlijk verbeterd. Alle stukken zijn opnieuw genummerd, de beschrijvingen deels gewijzigd en vele onregelmatigheden verholpen. Eind 2020 is begonnen met het meerjarenproject om 219 meter archief van de gemeente Houten uit de jaren 1962-2005 samen te voegen en beter te inventariseren. In Houten zelf wordt gewerkt aan het gedeelte uit de jaren 2006-2015.
Vanwege de aanvullingen betreffende Vijfheerenlanden en een voor 2021 gepland digitaliseringsproject zijn de vier notariële archiefbestanden uit de periode 1620-1935 samengevoegd en hernummerd. Ook alle stukken van de Dorpsgerechten (1505-1811) werden opnieuw, doorlopend genummerd. De inventarisatie van de bouwvergunningen van Maarn-Maarsbergen (1928-2005) is afgerond. Van de 5.421 bouwvergunningen Amerongen (1929-2005) is ongeveer een derde bewerkt.

Wat de particuliere archieven betreft, kwamen nieuwe toegangen gereed op 17 archieven van Vijfheerenlanden, waaronder die van het Hofje van Aerden (1769-1934), de Nederlandse Hervormde Gemeente Oosterwijk (1649-1963) en de Nederlandse Hervormde Gemeente Kedichem (1648-1985).
Uit de andere vijf gemeenten ging het om nieuwe toegangen op het archief van: Perspectief 21 Bunnik (1995-2016), de Collectie C. van de Brug (ca. 1900-2020), de Classis Zeist van de PKN (2004-2018), de Historische Kring Tussen Rijn en Lek (1966-2019), de Moestuinvereniging De Wildbaan te Driebergen-Rijsenburg (1985-1999), de Stichting Streekmuziekschool Zuidoost-Utrecht (1971-1989), de afdeling Rhenen en Elst van het Rode Kruis (1933-1995), de Lionsclub Bunnik (1975-2009), de Driebergse Damvereniging (1933-2006), de familie De Leeuw (1781-1950) en van het Beraad van Kerken Wijk bij Duurstede (1982-2015).

Behalve aan het toegankelijk maken van deze meestal kleine archieven, is in 2020 ook gewerkt aan het verbeteren en verwerken van aanvullingen op tien andere particuliere archieven. Het belangrijkste daarvan waren het archief van: de Familie Van Heijst (1593-2020), de Familie Schoenmaker-Dijkman (1806-2013), de Nederlandse Hervormde Gemeente

Tot de eerste stukken die zijn uitgezocht om te worden gerestaureerd voor de gemeente Vijfheerenlanden behoren deze zwaar beschadigde en niet raadpleegbare 38 charters van het Gerechtsbestuur Hagestein uit de jaren 1539-1748 (archiefnr. 64, inv.nr. 179).

In 2020 is in het quarantainedepot een extra wandrek aangebracht om de schilderijen die het RAZU beheert op te kunnen hangen

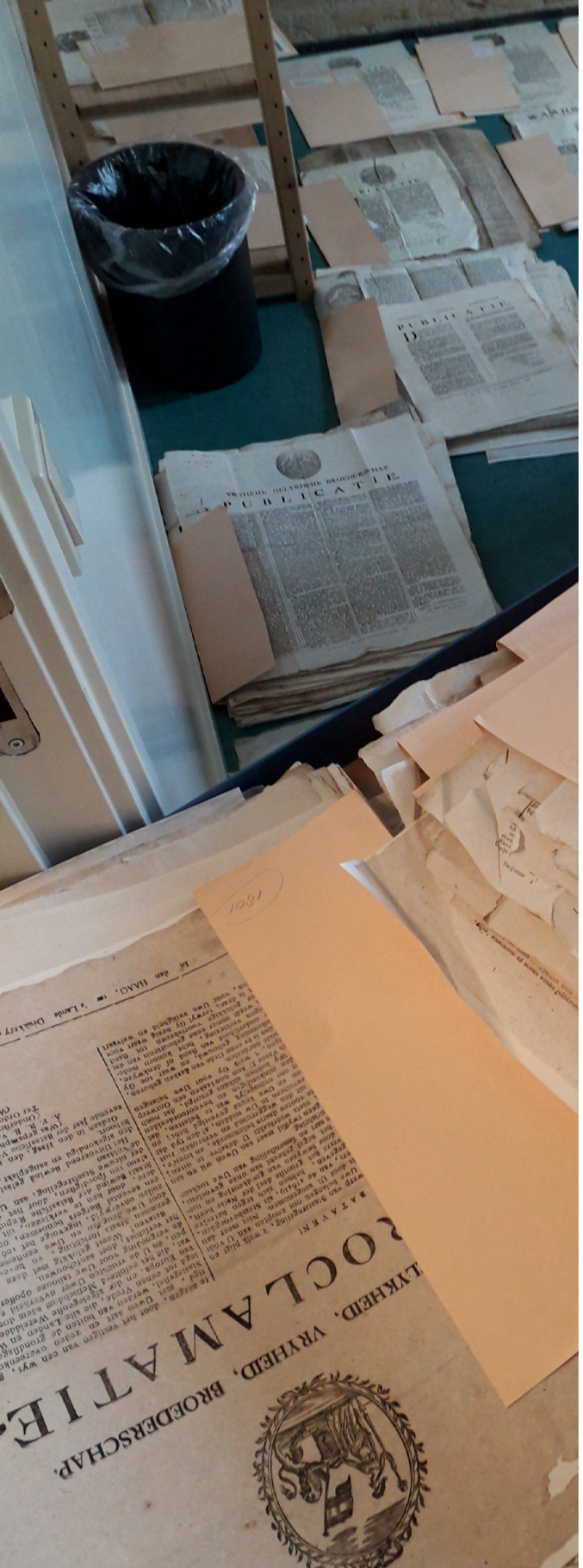

Cothen (1641-2005) en de Nederlandse Hervormde Gemeente Werkhoven (1636-2004).
Bovendien zijn de jaarlijkse aanvullingen op de Collectie Losse Aanwinsten (1378-2020) en de documentatiecollecties verwerkt.
Eind 2020 telde het RAZU nog maar 20 (particuliere) archieven die geheel zonder enige vorm van toegang waren.

Op 164 inventarisnummers uit zestien van onze archieven zijn door vrijwilligers nadere toegangen in de vorm van een volledige transcriptie of een regest gemaakt. Daarbij waren vooral charters
uit het oudste bestuursarchief van Wijk bij Duurstede (1300-1811) en uit de Collectie Losse Aanwinsten (1378-2020). Bovendien is verder gewerkt aan het transcriberen van de raadsnotulen van Rhenen en Wijk bij Duurstede.

De beschrijving van de vele klein-formaat-foto's en negatieven had in 2020 duidelijk te lijden onder de coronacrisis. Ongeveer de helft van het werk van onze vrijwilligers kon gelukkig ook buiten kantoor doorgaan. De werkgroep uit Rhenen is inmiddels op de helft met het beschrijven van de circa 40.000 negatieven uit de collectie van Cord Otting (1968-2004). De fotowerkgroep in Houten slaagde er dit jaar zelfs in om de beschrijving van vrijwel alle Houtense afbeeldingen te voltooien.

Depotbeheer & materiële zorg
In de archiefbewaarplaats van het RAZU in Wijk bij Duurstede bevindt zich nu bijna 4,4 strekkende kilometer aan collectie. De bezettingsgraad daalde van 79% tot 76%. Dit was vooral het gevolg van het compacter plaatsen van de particuliere archieven en van het beeldmateriaal in de Topografisch-Historische Atlassen. Daarnaast was de aanwas in dit coronajaar relatief klein (60 meter). Ongeveer 24% van de totale capaciteit van 5.762 meter planklengte is nog vrij.
In 2019 is in kaart gebracht hoeveel papieren archief de komende 10 jaar nog te verwachten is van de zes deelnemende gemeenten. Geschat wordt dat de papieren collectie van het RAZU tot zo'n 7 strekkende kilometer zal groeien. Dit is zonder de aanwas aan particuliere archieven. Met het oog daarop neemt het RAZU vanaf 2021 de archiefbewaarplaats van de gemeente Wijk bij Duurstede weer in gebruik.

Ongeveer 264 meter archief is in 2020 geëtiketteerd, ongeveer de helft van 2019. Dit was vooral het gevolg van het vertrek van een vrijwilliger. Het in betere omslagen en dozen verpakken van de archieven van Vijfheerenlanden kon worden voltooid.

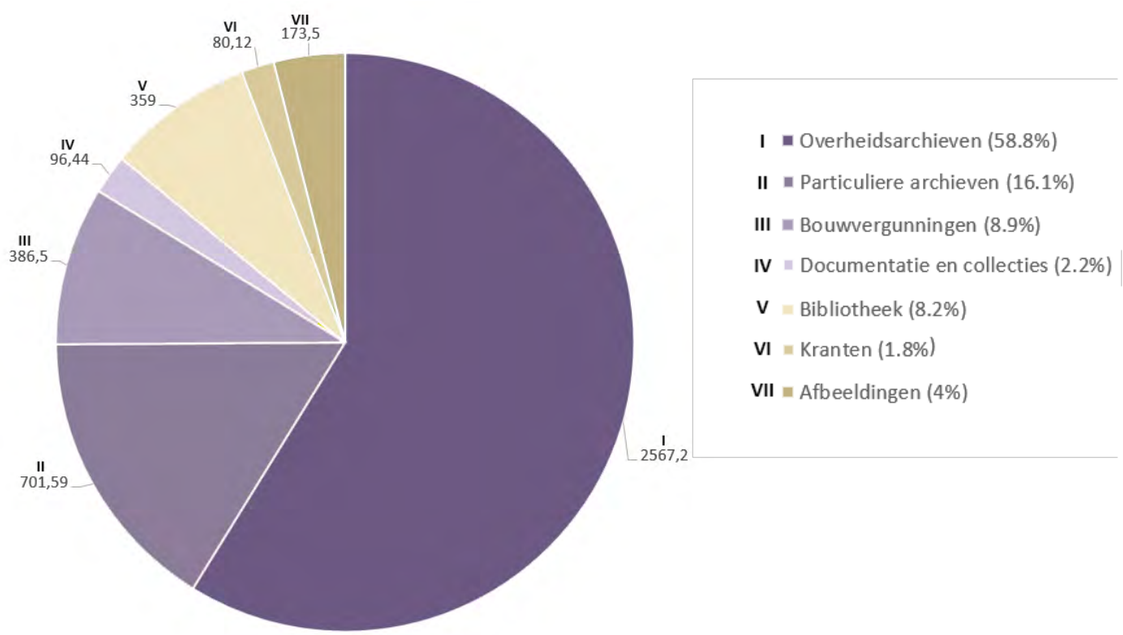

Verdeling van de totale, fysieke collectie van het RAZU in soorten archieven en collecties (in meters en %) eind 2020

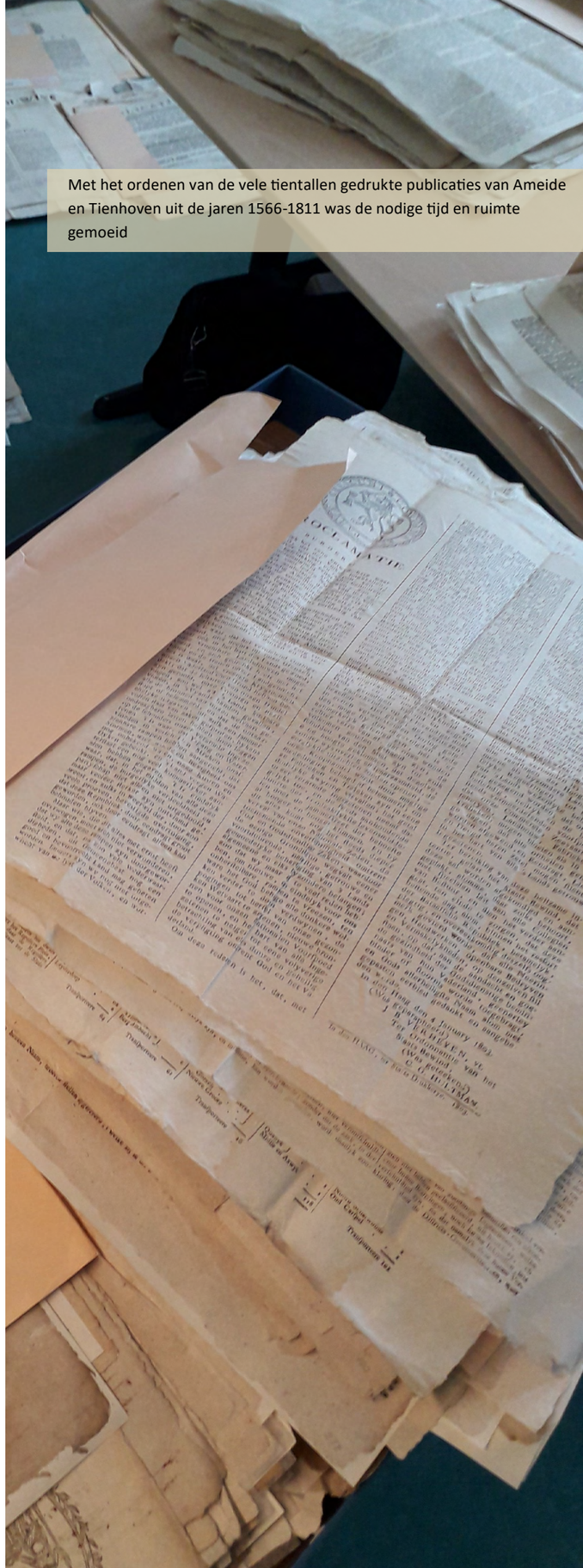

Met het ordenen van de vele tientallen gedrukte publicaties van Ameide en Tienhoven uit de jaren 1566-1811 was de nodige tijd en ruimte gemoeid

Ook in 2020 zijn weer veel foto's gemaakt en verworven van bouwhistorisch interessante interieuronderdelen van huizen in de binnenstad van Wijk bij Duurstede. Dit jaar was er ook een archeologische opgraving in de Volderstraat

Toezicht en advisering

Als archiefdienst voert het RAZU een aantal wettelijke en bovenwettelijke taken uit. Zo heeft het een belangrijke rol in de uitvoering van de wet revitalisering generiek toezicht waarin nauw wordt samengewerkt met de provinciale toezichthouder. Ook voeren we inspecties uit in het kader van de archiefwet en de bijbehorende archiefverordeningen van onze gemeenten. Met dit tweevoudige toezicht houdt de archiefdienst de gemeenten binnen de kaders van de archiefwet- en regelgeving en kan direct aan de gemeentebesturen worden gerapporteerd.

Op 1 mei 2020 ging de eerste archiefinspecteur die bij het RAZU werkte vervroegd met pensioen en trad zijn opvolgster aan. Bovendien kwam er een tweede informatieadviseur bij. De inspecteur en adviseurs voeren de eerste vier actielijnen uit *Vooruit met het verleden*, het beleidsplan 2019-2022 uit. De uitvoering ligt op schema en in het geval van het e-depot zelfs voor op de planning.

De inspectiewerkzaamheden bestonden vooral uit verschillende soorten inspecties van de niet naar een archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van onze zes gemeenten en de enige gemeenschappelijke regeling. Daarbij hoort ook het adviseren over verbeterplannen en relatiebeheer. In 2020 is een begin gemaakt met een onderzoek naar het herstel van de achterstanden bij de wettelijke overbrenging van overheidsarchieven.
Van de meeste gemeenten ontvingen wij vernietigingsvoorstellen ter beoordeling. Met een aantal is gesproken over het opstellen van archiefbewerkingsplannen. Ook zijn in 2020 weer zes jaarverslagen geschreven en is waar nodig hulp geboden aan onze deelnemers.
Voor de gemeenschappelijke regeling Regionale ICT-Dienst Utrecht (RID-Utrecht) is in 2020 een eerste nulmeting uitgevoerd naar de kwaliteit van het informatiebeheer.
We woonden diverse bijeenkomsten bij met onze gemeenten (ook in Strategisch Informatie Overleg-verband) en met regionale partners. Vanaf maart 2020 moest dit grotendeels digitaal.

Na overleg met de gemeenten is najaar 2020 gestart met een nieuwe vorm van samenwerken: ‘de werkgroep’. De eerste werkgroep stond in het teken van het handboek vervanging en wordt voortgezet in 2021. De deelnemers wisselen kennis uit met het doel om een volledig handboek vervanging te maken voor alle deelnemende gemeenten. Zo’n handboek beschrijft hoe papieren stukken vervangen mogen worden door digitale versies.

Een ander project waarbij het RAZU is betrokken, is de vervanging van de personeelsdossiers van de bij de RID aangesloten gemeenten. Het RAZU vervult hierbij de rol van adviseur en inspecteur, om zo voor alle gemeenten in een keer een goed handboek en toekomstig positief advies voor vervanging te kunnen leveren. Het project bleek net niet in 2020 afgerond te kunnen worden.
Daarnaast zijn er grote en kleine adviezen gegeven over onder andere de inrichting van bestuurlijke procesdossiers in zaaksystemen, de inrichting van kwaliteitssystemen en de uitvoeringsplannen in het kader van beleidsontwikkeling en de inrichting en uitvoering van processen voor informatiebeheer. Verder kwam er een intern advies over de overbrenging en ontsluiting van (bouw)archieven.

Eind 2020 rondde een van de adviseurs de opleiding Archival and Information Studies, voorheen de Archiefschool, aan de Universiteit van Amsterdam af. Tenslotte kan nog worden vermeld dat het RAZU samen met de gemeenten is begonnen met het verzamelen van informatie die een representatief beeld moet geven van de coronacrisis.

E-depot
Na een jaar voorbereiding startte in januari 2020 de pilot e-depot. Twee jaar lang kijken het RAZU en de gemeenten naar vraagstukken en oplossingen voor het nieuw te bouwen digitale archief. Wat voor soft- en hardware is hier voor nodig? Kan alle informatie in één systeem? Hoe bepaal je wat een digitaal archiefstuk is, als dit geen document is? In dit proefproject spelen twee van onze zes gemeenten, Wijk bij Duurstede en Vijfheerenlanden, een voortrekkersrol. Samen met hen heeft het RAZU in 2020 uitgebreid getest met de opname van dossiers uit Zaaksysteem.nl, een procesbegeleidingssysteem, in de e-depotmodule van DE REE Archiefsystemen. Daarnaast zijn er testen uitgevoerd met de opname van gedigitaliseerde bouwdossiers. Beide tests zijn in uitgebreide eindrapporten gedocumenteerd en besproken met de deelnemers. De belangrijkste vraagstukken zijn voorlopig verkend en worden in 2021 uitgebreid beantwoord.

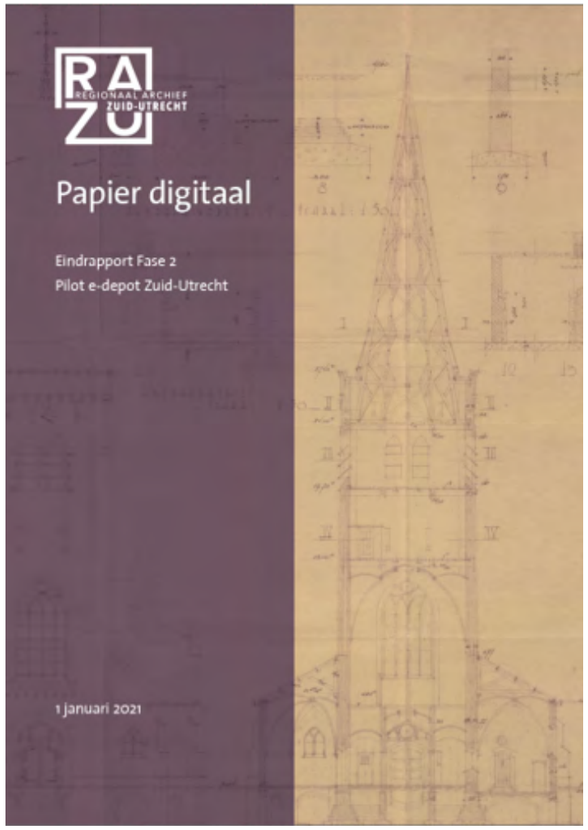

Archiefdozen bij het oud papier: datalek
Op zaterdag 26 september 2020 voerde een Wijkse historisch onderzoeker archiefdozen met kopieën van archiefstukken berustende bij het RAZU af via een publiek toegankelijke papiercontainer op een sportpark in Wijk bij Duurstede.

Deze gebeurtenis leidde tot een breed onderzoek, eerst door de gemeente Wijk bij Duurstede en het RAZU, later door twee onafhankelijke onderzoekers: privacy advocaat ’t Hart van Van Benthem & Keulen en archiefspecialist Loef van Loef Advies. In december zijn de onderzoeksrapporten aan het bestuur voorgelegd.

Op basis ervan kan worden gesteld dat noch de gemeente noch het RAZU juridisch verantwoordelijk waren voor dit incident. Naar alle waarschijnlijkheid gaat het wel om een datalek van de onderzoeker.

De gemeente en het RAZU besloten om toch hun maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen. Daarom heeft het RAZU de melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens onverplicht doorgezet en kwamen de gemeente en het RAZU op 8 januari 2021 met een persbericht. Ook zijn de drie onderzoeksrapporten gepubliceerd.

Het RAZU is direct gestart met het opstellen van een Privacy Programma. Dit is een groot project waarin zowel het beleid als de eigen collectie worden doorgelicht en herzien om zo beter aan te sluiten bij het gemeentelijk beleid op het gebied van persoonsgegevens.

Foto van Ditiswijk.nl. bij een digitaal nieuwsbericht van 28 september 2020. Links tegen de wand van de container voor oud-papier staat het grootste deel van de, een dag eerder, afgevoerde 69 archiefdozen met gebruikskopieën uit de collectie van het RAZU

Jong en Bevrijd

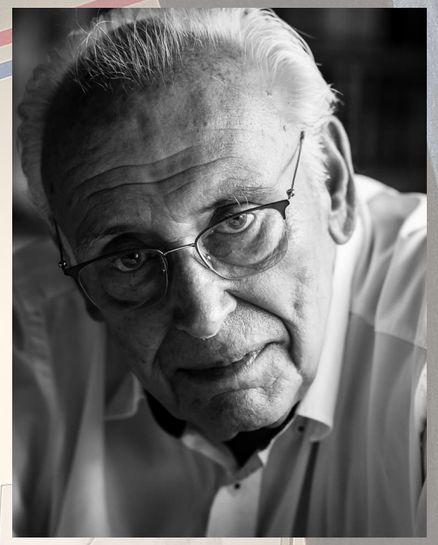

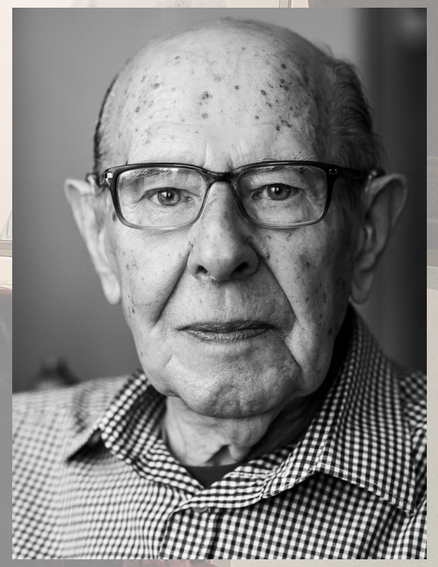

Jong en Bevrijd was een samenwerking met het Stadsmuseum Rhenen en het Stadsmuseum Woerden

Stads museum Rhenen

STADSMUSEUM WOERDEN

Cultuureducatie en dienstverlening

Om de drempel voor het gebruik van de rijke collectie van het RAZU te verlagen en de lokale en regionale cultuurhistorie door zoveel mogelijk mensen te laten beleven, wordt projectmatig samengewerkt met andere erfgoedorganisaties, zoals historische verenigingen, musea en comités Open Monumentendag. De Vriendenstichting van het RAZU vormt daarbij een onmisbare partner.

Het jaar 2020 stond vooral in het teken van de viering van 75 jaar vrijheid. Het belangrijkste was 'Jong en Bevrijd. Ooggetuigen van WO II vertellen'. In dit project vertelt, namens het RAZU, Winfried Leeman samen met het Stadsmuseum Rhenen en het Stadsmuseum Woerden in woord, beeld en geluid de verhalen van twintig Utrechtse ooggetuigen van de Tweede Wereldoorlog. Door de gedeeltelijke sluiting van de musea en het verbod op evenementen en bijeenkomsten is er meer online gepresenteerd en gecommuniceerd, om toch een zo groot mogelijk publiek te trekken. De producten bestonden uit een brochure, documentaires, exposities, een online tentoonstelling en een onderwijspakket. Een deel ervan is ook later nog te gebruiken. Daarnaast is bijgedragen aan een provinciaal en landelijk fotoproject over de oorlog en aan een speciale uitgave van de Libelle met een verhaal over verzetsvrouw Loek Caspers. Leerlingen van een middelbare school in Wijk bij Duurstede zijn ontvangen en geholpen met hun scriptie en er is geadviseerd over joodse oorlogsslachtoffers.

Alle andere publieksactiviteiten en interne en externe bijeenkomsten kwamen te vervallen. Natuurlijk ging het werk aan activiteiten die voor 2021 en later zijn gepland wel zoveel mogelijk door.

Dienstverlening
De dienstverlening op locatie liep door de coronacrisis noodgedwongen terug, terwijl die op afstand flink toenam.
Het bezoek aan de studiezaal daalde dit jaar met 35% tot 550 bezoeken. Het aantal bezoekers steeg met 11% tot 400 (in 2019: 359 personen). De meeste tijd was fysiek bezoek niet of slechts bij uitzondering mogelijk. Het aantal aangevraagde archiefstukken bleef nagenoeg gelijk met 3.287, gemiddeld 5,5 per bezoek. Donderdag bleef de favoriete bezoekdag.

De top vijf van meest geraadpleegde archieven op de studiezaal bestond in 2020 uit: het bestuursarchief Houten 1982-2005, de Dorpsgerechten 1505-1811, het Stadsgerecht Rhenen 1461-1812, het Familiearchief De Wijkerslooth de Weerdesteyn 1418-1939 en het archief van het Gemeentebestuur Bunnik 1964-1994.
Het RAZU leende 455 stukken uit aan de gemeenten en derden (in 2019: 744 stukken), een daling met 39%. Daarbij zijn de 4.700 Rhenense bouwvergunningen die naar een scanbedrijf gingen niet meegeteld.

De ambitie van het RAZU om een historisch kennis- en informatiecentrum voor de regio te zijn, komt tot uiting in een groeiend aantal vragen per e-mail en telefoon. Het aantal verzoeken per e-mail en telefoon die minder dan 15 minuten kostten, bedroeg 2.106 (in 2018: 750; in 2019: 1.000). Daarnaast waren er 20 vragen waarvan de beantwoording meer tijd van de studiezaalmedewerkers vroeg (in 2018: 46; in 2019: 19). Deze royale verdubbeling van de dienstverlening op afstand is zowel te verklaren uit de incidentele coronamaatregelen als uit de meer structurele, stijgende vraag naar gemeentelijke bouwvergunningen.

De nieuwe website van het RAZU ging in februari 2020 live en bewees in dit bijzondere jaar direct zijn onmisbaarheid voor onze informatieverstrekking en dienstverlening aan het publiek. De site gaf in 2020 225.810 pagina's weer tijdens 175.954 unieke sessies. In 76% van de gevallen werd meer dan één pagina op de website bezocht.
Van de bezoekers duikt 67,5% direct de collectie in. De top vijf van meest geraadpleegde onderdelen wordt gevormd door de: kranten (25,6%), beeldbank (24,5%), zoeken (dit is de verzameling zoekingangen; 24,3%), homepage en bouwdossiers (7,3%). Afbeelding 2 laat zien dat 83,7% van onze paginaweergaven mensen betrof op zoek naar informatie uit onze collectie en om welke onderdelen dat ging.
Sinds maart 2020 kwamen de bezoekersaantallen van de site zelden onder de 200 per dag. De vijf topdagen waren: 27 december, 9 juni, 11 juni, 28 juli en 19 december met tussen de 1.820 en 1.572 websitebezoekers. Vanaf juni is er een stabiele lijn te zien met maandelijks tussen de 20.000 en 26.000 bezoeken. Het overgrote deel van de bezoekers (88,9%) komt uit Nederland.

Architect David Windt bekijkt een bouwtekening van een huis uit Driebergen-Rijsenburg op de studiezaal

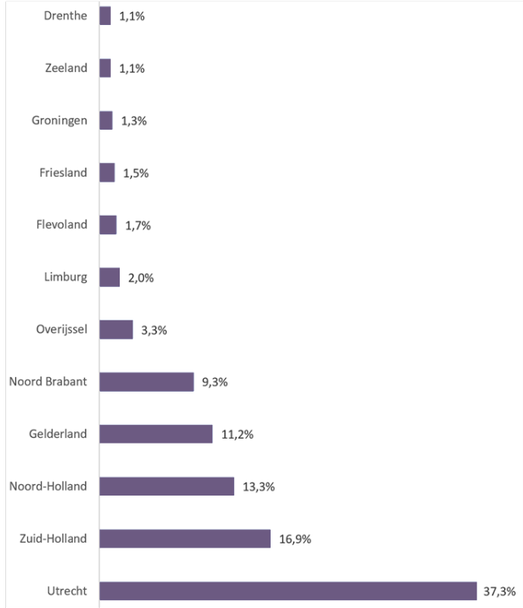

Afbeelding 2 - Bezoekersaantallen (als percentage van het geheel) per websiteonderdeel

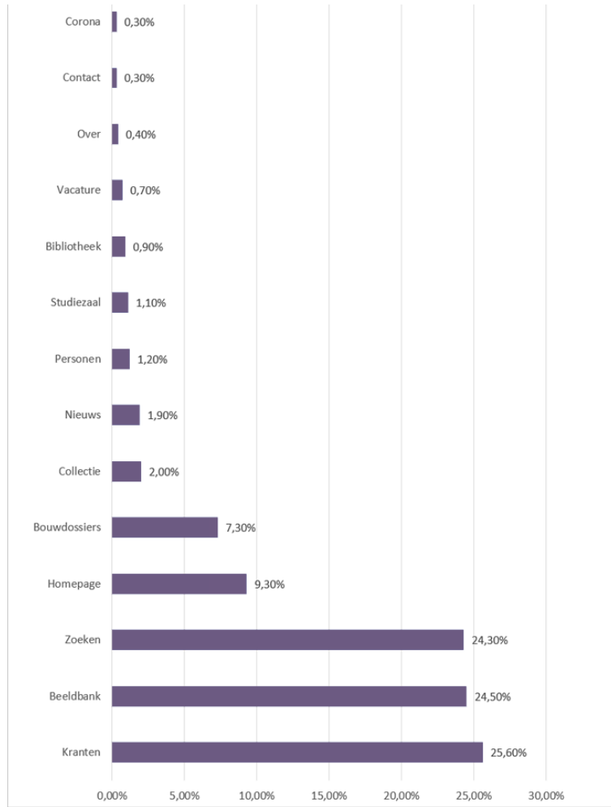

Afbeelding 3a - Bezoekersaantallen (als percentage van het geheel) naar provinciale herkomst

Afbeeldingen 3a en 3b tonen de verdeling per Nederlandse provincie. De Verenigde Staten en China vormen met 1,9% en 1,6% nummer twee en drie. In totaal wisten mensen uit 93 verschillende landen de informatie op de website van het RAZU te vinden.

Het RAZU maakt maar bescheiden gebruik van sociale media. In 2016 is begonnen met wekelijkse tekstjes met foto's op Facebook. Eind 2020 waren er structureel 101 volgers, opnieuw zo'n tien meer dan een jaar eerder. De top vijf van best bekeken berichten bestond uit: een krantenbericht uit *De Vijfheerenlanden* van 1920 over een 'nat pak', een bericht over onze nieuwe website en naam, twee berichten over het project Jong en Bevrijd en een bericht over nieuwe archieftoegangen van Vijfheerenlanden.

De digitale Nieuwsbrief is in 2020 twee keer aan 605 potentiële belangstellenden toegestuurd. 20% van hen heeft deze daadwerkelijk geopend.

Afbeelding 3b - Bezoekersaantallen (als percentage van het geheel) naar provinciale herkomst

Boven: burgemeester Iris Meerts van Wijk bij Duurstede op werkbezoek als nieuwe bestuurder van het RAZU. Onder: de nieuwe wandpresentatie in het Museumcafé in Rhenen verwijst bezoekers naar de beeldbank van het RAZU

Steven Brouwer kwam in juli 2020 in dienst bij het RAZU

Kerncijfers, bestuur, medewerkers en vrijwilligers

Het bestuur van het Regionaal Archief Zuid-Utrecht bestond in 2020 uit:
Dhr. Hans van der Pas (voorzitter)
Dhr. Gilbert Isabella (vice-voorzitter)
Dhr. Sjors Fröhlich
Dhr. Ruud van Bennekom
Dhr. Hans Waaldijk
Mw. Iris Meerts
Mw. Irmgard Broos (adviseur provincie).

Het bestuur van de Vriendenstichting van het RHC bestond in 2020 uit:
Dhr. Guus Swillens (voorzitter)
Mw. Jeannette van Altendijk (secretaris)
Dhr. Ad van Bemmel (vice-voorzitter en penningmeester)
Dhr. Jan van Bergen
Dhr. Kees van Schaik
Dhr. Klaas de Zwaan.

Medewerkers van het RAZU in 2020 waren:
Mw. Ria van der Eerden-Vonk (directeur-archivaris);
Dhr. Hein Merkelbach (archiefinspecteur tot 1 mei)
Mw. Ria Mink-Gijzen (archiefinspecteur en adjunct-archivaris vanaf 1 mei);
Dhr. Wietse Bakker (informatiemanager en informatieadviseur)
Dhr. Bram Klapwijk (informatieadviseur vanaf 1 mei)
Dhr. Herman Postema (coördinator archieven);
Dhr. Eddy Hinders (medewerker archieven);
Dhr. Dirk Ruiter † (medewerker archieven);
Mw. Lia Verheij-Smits (medewerker bibliotheek en afbeeldingen);
Mw. Marijke Hartog (medewerker dienstverlening);
Dhr. Jelle Vonk (medewerker dienstverlening vanaf 1 maart)
Dhr. Steven Brouwer (archiefassistent vanaf 1 juli);
Dhr. Jan Brugman (medewerker cultuurhistorie en archieven van 1 juli tot 1 november).

Als vrijwilligers en stagiair(e)s werkten in 2020 voor het Regionaal Archief Zuid-Utrecht:
Dhr. Hans van Aken, dhr. Ton van Alphen, dhr. Ad van Bemmel, dhr. Steven Brouwer, dhr. Willem Donselaar, mw. Emmy Görts-van Laere, dhr. Frans Gunther, dhr. Rinus van den Heijkant, dhr. Bert van der Houwen, dhr. Johan van Impelen, dhr. Wim en mw. Ida Kemperman, dhr. Peter de Klein, mw. Tineke Kroeze, dhr. Ben van Laar, dhr. Winfried Leeman, dhr. Reijer van der Meijden, mw. Pien van Minnen, dhr. Gerrit van Nieuwenhuizen, mw. Norma Mulder-Mulder, dhr. Lucas Oosterwijk, dhr. Herman Postema, dhr. Jan Quint, dhr. Harry Rebergen, dhr. Gijs van Roekel, dhr. Tiny de Rooy, dhr. Hans Schemmekes, dhr. Sander van Scherpenzeel, dhr. Herman Steenman, dhr. Jan van der Valk, mw. Els Verhaar, dhr. Cees Verhoef, dhr. Jelle Vonk, dhr. Anton van de Wetering, dhr. George Willemsen en dhr. Henry Zwiers.

Totaal collectie eind 2020 (in meters en aantal)	4.364 meter verdeeld over 626 archieven en collecties (exclusief 53 meter bouwvergunningen Wijk bij Duurstede)
Aanwinsten in 2020 (totaal in meters)	60 meter
- Archieven c.a. (in meters)	56 meter
- Beeldmateriaal (in stuks en meters)	1289 stuks (1 meter)
- Bibliotheek c.a. (in stuks en meters)	137 publicaties (3 meter)
Resterende depotcapaciteit (in meters en %)	1398 meter (24%)
Bezoek website	225.810 pagina's + 175.954 bezoeken
Bezoek studiezaal	550 bezoeken door 400 bezoekers
Geraadpleegde stukken	3.287
Uitgeleende stukken aan gemeenten en derden	455
Aantal klantvragen per e-mail en telefoon	2.126
Nieuwe en aangevulde toegangen	67
Archieven en collecties zonder toegang	20 (81 meter)
Nadere toegangen, gemaakt of aangevuld	164
Aantal scans van archiefstukken	48.598 (3.064 toegevoegd)
Aantal scans van krantenpagina's	332.038 (geen toevoegingen)
Aantal afbeeldingen in de beeldbank	35.206 (3.575 toegevoegd)
Aantal publicaties voor de bibliotheek	10.584
Aantal medewerkers	12 (8,7 fte)
Aantal vrijwilligers / staigairs (uren / werkdagen)	31 personen (6 minder dan begin 2020) 652 werkdagen (4.693 uur)

RAZU
REGIONAAL ARCHIEF
ZUID-UTRECHT

een samenwerking van

GEMEENTE
VIJF
HEE
REN
LAN
DEN

GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG

gemeente Houten

gemeente
Wijk bij Duurstede

gemeente
Rhenen

gemeente Bunnik